

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року,
протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

29 серпня 2024 року

М.П.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні здобувачів вищої освіти
ступеня бакалавра
за спеціальністю 073 Менеджмент
галузі знань 07 Управління та адміністрування
за заочною формою навчання

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри фінансів, банківської
справи, страхування та фондового ринку _____ Наталія ТКАЧУК
кандидатка економічних наук, доцентка
27 серпня 2024 року

Рішення кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та фондового ринку
28 серпня 2024 року, протокол №1.

Завідувачка кафедри, кандидатка економічних
наук, доцентка _____ Алла КРУШИНСЬКА
28 серпня 2024 року, протокол №1.

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка _____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО
28 серпня 2024 року.

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	– 4
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 4
1.2.	Лекції	– 5
1.3.	Семінарські заняття	– 6
1.4.	Самостійна робота студентів	– 10
1.5.	Підсумковий контроль	– 14
2.	Схема нарахування балів	– 16
3.	Рекомендовані джерела	– 18
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 22

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1.	Тема 1. Сутність та функції фінансів	8	2	-	-	-	6
2.	Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм	6	-	-	-	-	6
3.	Тема 3. Податкова система держави	6	-	-	-	-	6
4.	Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави	9	2	2	-	-	5
5.	Тема 5. Державний кредит і державний борг	7	-	-	-	-	7
6.	Тема 6. Фінанси суб'єктів господарювання	8	-	2	-	-	6
7.	Тема 7. Фінанси населення	6	-	-	-	-	6
8.	Тема 8. Фінансовий ринок	6	-	-	-	-	6
9.	Тема 9. Міжнародні фінанси	6	-	-	-	-	6
10.	Тема 10. Сутність, функції й теорії грошей	6	-	-	-	-	6
11.	Тема 11. Грошовий обіг і грошовий ринок	7	-	2	-	-	5
12.	Тема 12. Грошові системи	7	2	-	-	-	5
13.	Тема 13. Інфляція та грошові реформи	7	2	-	-	-	5
14.	Тема 14. Валютні відносини та валютна система	8	-	-	-	-	8
15.	Тема 15. Кредит і кредитна система	8	2	-	-	-	6
*	Усього годин	105	10	6	-	-	89

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Сутність та функції фінансів	2
1.1.	Предмет науки про фінанси. Фінанси як специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису	
1.2.	Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія	
1.3.	Фінансові категорії. Взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій.	
1.4.	Функції фінансів та їх характеристика	
2.	Бюджет і бюджетна система держави	2
2.1.	Сутність бюджету як економічної категорії. Функції бюджету.	
2.2.	Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи.	
2.3.	Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.	
2.4.	Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту.	
3.	Грошові системи	2
3.1.	Сутність, функції та принципи побудови грошової системи	
3.2.	Основні елементи грошової системи	
3.3.	Типи грошових систем та їх розвиток	
3.4.	Особливості формування грошової системи України	
4.	Інфляція та грошові реформи	2
4.1.	Суть, види та форми прояву інфляції	
4.2.	Причини та механізм розвитку інфляції	
4.3.	Основні напрямки антиінфляційної політики	
4.4.	Грошові реформи: поняття, види та методи проведення	
4.5.	Інфляційні процеси та грошова реформа в Україні	
5.	Кредит і кредитна система	2
5.1.	Необхідність кредиту і передумови формування кредитних відносин	
5.2.	Сутність, ознаки та функції кредиту	
5.3.	Форми та види кредиту	
5.4.	Позичковий процент: сутність, функції та роль	
5.5.	Поняття кредитної системи, її структура та роль в економіці	
*	Усього	10

1.3. Семінарські заняття

1.3.1. Теми та питання семінарських занять і методичні рекомендації до їх опрацювання

Семінарське заняття 1

Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Призначення та роль бюджету держави.
- 4.2. Бюджетна система та принципи її побудови.
- 4.3. Показники стану бюджету - бюджетний надлишок і бюджетний дефіцит.
- 4.4. Бюджетний процес.
- 4.5. Міжбюджетні відносини.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами задач і тестових завдань з питань теми заняття.

Задачі. Розв'яжіть задачі згідно наведених умов.

Задача 1. Сформуйте окремі види доходів Зведеного бюджету за групами доходів і порядком кодування відповідно до бюджетної класифікації. Результати формування та кодування запишіть у табл. 1.

Види доходів. Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування; податок на доходи фізичних осіб із доходу у вигляді процентів; доходи від власності та підприємницької діяльності; дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є майно Автономної Республіки Крим, комунальна власність; військовий збір; рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування; плата за встановлення земельного сервітуту; податок на прибуток підприємств і організацій, що перебувають у державній власності; плата за виділення номерного ресурсу; акцизний податок з виробленого в Україні спирту; надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом; єдиний податок з юридичних осіб; надходження від викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення; надходження від звернення застави у дохід держави; податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності; податок на прибуток іноземних юридичних осіб; плата за ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів; податок на прибуток приватних підприємств; рентна плата за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики; відрахування коштів, отриманих від проведення державних лотерей в Україні; акцизний податок з виробленого в Україні пива; мито на товари, що вивозяться суб'єктами підприємницької діяльності; плата за оформлення посвідчення закордонного українця; суми, стягнені з винних осіб за порушення правил пожежної безпеки; екологічний податок; адміністративні штрафи у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Таблиця 1

Окремі види доходів Зведеного бюджету за кодами бюджетної класифікації

№ з. п.	Джерела доходів бюджету	Коди бюджетної класифікації
1.	Податкові надходження	
1.1.		
.....		
2.	Неподаткові надходження	
2.1.		
.....		

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетна система, бюджетний устрій, доходи, видатки, бюджетні резерви, централізовані фінансові ресурси, децентралізовані фінансові ресурси, дотації, субсидії, субвенції, бюджетна класифікація, бюджетне планування, бюджетне прогнозування, бюджетний дефіцит, межі бюджетного дефіциту, джерела покриття бюджетного дефіциту, бюджетний процес, виконання бюджету, фінансові ресурси місцевого самоврядування, місцевий бюджет, фінансова автономія.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність бюджету як економічної категорії;
- основне призначення та роль бюджету держави;
- головні суб'єкти бюджетних відносин;
- бюджет як основний фінансовий план держави;
- провідна та координуюча роль бюджету у системі фінансових планів;
- економічний зміст понять «бюджетний надлишок» і «бюджетний дефіцит»;
- сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту;
- класифікація бюджетного дефіциту;
- особливості функціонування фінансових ресурсів місцевого самоврядування;
- роль місцевих бюджетів у становленні та розвитку місцевого самоврядування;
- поняття фінансової автономії місцевих бюджетів
- взаємовідносини між ланками бюджетної системи;
- форми взаємовідносин між ланками бюджетної системи;
- зміст бюджетного субсидіювання та його види: субсидії, субвенції, дотації.

Семінарське заняття 2

Тема 6. Фінанси суб'єктів господарювання

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Грошові фонди і фінансові ресурси підприємств, особливості їх формування в умовах ринку
- 6.2. Склад грошових фондів і доходів підприємств, порядок їх утворення і використання
- 6.3. Джерела формування доходів: на власні та залучені ресурси
- 6.4. Економічний зміст прибутку, його склад та види
- 6.5. Джерела формування та напрями використання коштів неприбуткових організацій

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами задач і тестових завдань з питань теми заняття.

Задачі. Розв'яжіть задачі згідно наведених умов.

Задача 1. У процесі фінансово-господарської діяльності підприємством одержано фінансовий результат (прибуток) (ФР) до оподаткування 1246852 грн, з якого визначено базу оподаткування 1002461 грн та нараховано податок на прибуток за основною ставкою 18%. Відповідно до статуту чистий прибуток розподіляється по фондах підприємства: фонд розвитку (5%); фонд споживання (15%); резервний фонд (20%), а решта – відноситься до нерозподіленого прибутку (НП).

Задача 2. У процесі фінансово-господарської діяльності підприємством одержано фінансовий результат (прибуток) (ФР) до оподаткування 2648184 грн, з якого визначено базу оподаткування 2127422 (К=)* грн та нараховано податок на прибуток за основною ставкою 18 %. Сформуйте чистий прибуток і розподіліть його по фондах підприємства: фонд розвитку

(12%); фонд споживання (18%); резервний фонд (6%), а решту – віднесіть до нерозподіленого прибутку (НП).

*Примітка. (K=) - дані множаться на індивідуальний коефіцієнт.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінанси підприємств, організаційно правові форми суб'єктів господарювання, фінансові ресурси підприємств, власні кошти підприємства, залучені кошти підприємства, виручка від реалізації продукції, види витрат, собівартість, прибуток, прибуток неприбуткових організацій, благодійництво, спонсорство, меценатство.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні темистуденту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- необхідність і сутність фінансів підприємств;
- фінанси підприємств як основа фінансової системи держави;
- особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей, галузей економіки, сфер бізнесу;
- сутність та склад грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств;
- особливості формування грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств в умовах ринку;
- порядок використання грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств;
- порядок визначення показника виручка від реалізації продукції, робіт і послуг та її розподіл;
- основні види витрат підприємства;
- собівартість продукції та її складові;
- особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності;
- фінанси неприбуткових організацій та їх види;

Семінарське заняття 3

Тема 11. Грошовий обіг і грошовий ринок

Питання для усного опитування та дискусії

- 11.1. Суть та основні суб'єкти грошового обігу
- 11.2. Структура грошового обігу
- 11.3. Поняття грошової маси та грошових агрегатів
- 11.4. Швидкість обігу грошей. Закон грошового обігу
- 11.5. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків
- 11.6. Схема руху грошових потоків в економіці
- 11.7. Суб'єкти, об'єкти та інструменти грошового ринку
- 11.8. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші та його графічне відображення
- 11.9. Механізм формування пропозиції грошей
- 11.10. Рівноважна ставка процента на грошовому ринку

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами завдань і тестів з питань теми заняття.

Задачі. Розв'яжіть задачі згідно наведених умов

Задача 1. Визначте кількість грошей, необхідних для обігу (грошову масу). Сума цін реалізованих товарів та послуг становить 300 млрд. грн; платежі, які погашають шляхом взаємного врахування, - 25 млрд. грн; товари, продані в кредит, - 80 млрд. грн; платежі за кредитами, строк сплати яких настав, - 0 млрд. грн. Швидкість обігу грошової одиниці – 5 разів на рік.

Завдання 2. Грошова маса становить 400 млрд. грн., валовий національний продукт - 5000 млрд. грн. Розрахуйте швидкість обертання грошей та поясніть отриманий результат.

Завдання 3. За наведеними нижче даними визначте показник фактичного рівня мультиплікації та поясніть значення визначеного показника:

– агрегат М0 – 12650 ум. од.;

– маса грошей у депозитах комерційного банку – 1385 ум. од.;

- сума резервів комерційного банку – 895 ум. од.

Задача 4. Маса готівки поза банками складає 2,1 млрд. грн, готівка в касах банків – 0,5 млрд. грн. Розмір поточних вкладів – 4,0 млрд. грн, ощадних вкладів – 2,9 млрд. грн, строкових вкладів – 3,5 млрд. грн, загальна грошова маса – 15 млрд. грн. Чому буде дорівнювати така складова грошових агрегатів як цінні папери (крім акцій)?

Задача 5. Визначте зв'язок між грошово-кредитним мультиплікатором і нормою обов'язкових резервів центрального банку

Задача 5. Проаналізувати ступінь участі різних державних органів у розробці емісійного механізму в Україні.

Задача 7. Дослідіть вплив опосередкованих інструментів – зміни рівня облікової ставки НБУ, обов'язкових резервів та обсягів операцій НБУ з цінними паперами, - на зміну обсягів кредитних вкладень в економіку України і пропозицію грошової маси.

Задача 8. Визначте, як зміниться номінальний ВВП, якщо швидкість обігу грошей становить 6 оборотів і залишається постійною, а грошова пропозиція зростає з 250 до 400 млрд. дол. США.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: грошові платежі, грошовий обіг, фінансові посередники, національний дохід, національний продукт, параметри грошового обігу, фіскально-бюджетний обіг, кредитний обіг, фінансовий обіг, безготівковий грошовий обіг, готівковий грошовий обіг, грошові потоки, модель сукупного грошового обороту, грошові агрегати, грошова база, грошова маса, швидкість обігу грошей, первинна емісія, вторинна емісія, грошовий мультиплікатор.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття грошового обігу як процесу руху грошей;
- складові грошового обігу;
- сукупний грошовий обіг і обіг грошей у межах індивідуального капіталу;
- основні ринки, що взаємопов'язуються грошовим обігом;
- співвідношення між безготівковим і готівковим грошовим обігом;
- характеристика основних видів грошових потоків;
- грошова маса та основні форми її існування;
- характеристика грошових агрегатів;
- зміст первинної емісії центрального банку;
- вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків;

Розв'язування задач 1-4, 8.

Для виконання завдань необхідно опрацювати теоретичний матеріал теми на основі рекомендованої літератури, повторити основні категорії, поняття та формули, які розглядались на лекції. Кількість грошей, необхідних для обігу товарів виражається рівнянням:

$$M = \frac{\sum P \cdot Q - K + П - ВП}{V},$$

де M – грошова маса, грн;

$\sum P \cdot Q$ – сума цін на товари, що підлягають реалізації за певний відрізок часу, грн;

K – сума цін товарів, проданих у кредит, строк оплати яких не настав, грн.;

V – швидкість обігу грошової одиниці за рік, об.;

Π – сума цін товарів, проданих у кредит, строк оплати яких настав, грн.;

$ВП$ – взаємопогашувані платежі, грн.

Швидкість обігу грошей характеризує частоту, з якою кожен одиницю наявних в обігу грошей використовують у середньому для реалізації товарів і послуг за певний період. На основі відомого рівняння обміну І. Фішера швидкість обігу грошей можна визначити за формулою:

$$V = \frac{P \cdot Q}{M},$$

де V – швидкість обігу грошей, об.;

P – середній рівень цін на товари та послуги, грн.;

Q – фізичний обсяг товарів та послуг, реалізованих у конкретному періоді, од.;

M – грошова маса, грн.

Рівень грошово-кредитного мультиплікатора залежить від норми обов'язкового резервування:

$$m = \frac{1}{r},$$

де m – грошово-кредитний мультиплікатор;

r – норматив обов'язкового резервування, %.

Фактично рівень мультиплікатора, який склався на певний час, визначають як співвідношення загальної грошової маси в обігу і суми грошової бази за формулою

$$mm = \frac{M0 + D}{M0 + R},$$

де mm – показник фактичного рівня мультиплікатора;

$M0$ – маса готівки в обігу поза банками;

D – маса грошей у депозитах комерційних банків;

R – сума резервів комерційного банку.

Між грошовою масою і грошовою базою існує залежність:

$$M = Гб \cdot m.$$

1.4. Самостійна (контрольна) робота студентів

Самостійна (контрольна) робота здобувачів заочної форми навчання є одним із способів оволодіння навчальним матеріалом і виконується письмово в позааудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит». Самостійна (контрольна) робота виконується здобувачами самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника у міжсесійний період і у встановлений термін подається на перевірку науково-педагогічному працівнику.

Самостійна (контрольна) робота дозволяє здобувачам заочної форми навчання засвоїти теми з навчальної дисципліни і передбачає виконання двох завдань з обраного варіанту. Варіант самостійної (контрольної) роботи закріплюється здобувачам за абеткою й доводиться до їх відомо методистом курсу.

Перше завдання складається з двох питань тем навчальної дисципліни. Виконання цього завдання має містити стислий виклад матеріалу з наведених питань з використанням актуальних навчальних і наукових літературних джерел, нормативно-правових актів, графічного та аналітичного матеріалу (за необхідності) тощо. Обов'язковим є наявність переліку використаної літератури з посиланням на неї в тексті самостійної (контрольної) роботи. Допускається виконання першого завдання у формі слайдової презентації за кожним питанням (не менше 10 слайдів).

Друге завдання передбачає виконання 10 аналітичних завдань за варіантом, що відповідає позиції здобувача у списку групи (за журналом) (табл. 1).

Форма контролю самостійної (контрольної) роботи – перевірка виконаних завдань. Питання самостійної (контрольної) роботи виносяться на підсумковий семестровий контроль.

1.4.1. Питання для виконання першого завдання

1. Об'єктивна обумовленість виникнення та необхідність фінансів.
2. Розподільча функція фінансів та її реалізація у фінансовій системі.
3. Контрольна функція фінансів та її роль у формуванні та використанні централізованих фінансових ресурсів держави.
4. Фінансова політика та її складові.
5. Теоретичне обґрунтування суті та змісту фінансової системи.
6. Фінансове планування в умовах ринку.
7. Фінансовий механізм та його складові.
8. Методи фінансового планування.
9. Формування неокласичних концепцій в оподаткуванні.
10. Місце податкової системи в економічній системі держави.
11. Особливості формування та використання коштів Державного бюджету України
12. Становлення місцевих бюджетів в Україні.
13. Податкові доходи бюджету: суть та особливості формування.
14. Суть і зміст неподаткових доходів бюджету.
15. Основні напрями реалізації бюджетної політики в Україні.
16. Міжбюджетні відносини та їх реалізація в Україні.
17. Сутність та наслідки дефіциту Державного бюджету.
18. Теоретичні засади державного кредиту.
19. Зовнішній державний борг України: проблеми та розв'язання.
20. Внутрішній державний борг України: проблеми погашення.
21. Фінансові інструменти зовнішніх державних запозичень
22. Склад і структура державного боргу України.
23. Наслідки зростання державного боргу.
24. Фінансові проблеми пенсійного забезпечення в Україні.
25. Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні.
26. Споживче кредитування і його вплив на фінанси домогосподарств.
27. Роль домогосподарств у фінансовій системі України.
28. Заощадження домогосподарств та чинники, що на них впливають.
29. Аналіз інвестиційного портфеля домогосподарств в Україні.
30. Особливості організації фінансів інститутів спільного інвестування
31. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва - фінансових установ
32. Особливості організації фінансів страхових компаній
33. Фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади
34. Фінанси некомерційних організацій - об'єднань громадян
35. Порівняльна характеристика фінансового ринку України з розвинутими країнами світу.
36. Фінансовий ринок і характеристика інструментів сегментів фінансового ринку.
37. Органи, які здійснюють регулювання фінансового ринку, функції кожного з них.
38. Особливості функціонування фондової біржі в Україні.
39. Страхування і перспективи розвитку фінансового ринку в Україні у повоєнний час
40. Необхідність та сутність грошей.
41. Форми грошей та їхнє еволюційне походження.
42. Історичний огляд походження грошової одиниці – гривня.
43. Методи регулювання грошового обігу в Україні.
44. Основні ринки, що пов'язані з грошовим обігом.

45. Сутність та характер обігу товарних грошей.
46. Грошовий обіг: стан та перспективи розвитку.
47. Фінансове посередництво на вітчизняному грошовому ринку.
48. Грошова система економіки ринкового типу.
49. Державне регулювання грошової системи.
50. Вплив інфляції на виробництво, зайнятість та рівень життя населення.
51. Теоретичні концепції кредиту.
52. Формування кредитних відносин між позичальником і банком.
53. Розвиток кредитних відносин в Україні.
54. Небанківські фінансово-кредитні установи в Україні.
55. Стійкість банківської системи України як вирішальна умова успішного функціонування.
56. Банківська система України.
57. Інфляція, причини та форми її виявлення в Україні у воєнний період
58. Сутність, призначення та специфічні ознаки валюти.
59. Європейський банк реконструкції та розвитку – перспективи для України.
60. Міжнародний валютний фонд і його співробітництво з Україною.

1.4.2. Аналітичне завдання

Задача 1. Маса готівки поза банками складає 2,1 млрд. грн., готівка в касах банків – 0,5 млрд. грн. Розмір поточних вкладів – 4,0 млрд. грн., ощадних вкладів – 2,9 млрд. грн., строкових вкладів – 3,5 млрд. грн., загальна грошова маса – **Б** млрд. грн. Чому буде дорівнювати складова грошових агрегатів – цінні папери (крім акцій)?

Задача 2. Клієнт банку відкрив депозит на суму 30 тис. грн., під **Г**% річних на 4 роки з нарахуванням відсотків **В** разів на рік. Визначте розмір депозиту через 4 роки.

Задача 3. Визначте розмір грошових агрегатів M_0 та M_1 , якщо відомі такі показники: грошова маса – **Д** млн. грн.; кошти на строкових рахунках у банках - 80 млн. грн.; кошти на поточних рахунках у банках – 70 млн. грн; довгострокові депозитні сертифікати та облігації – 30 млн. грн.

Задача 4. Сумарна вартість товарів і послуг, наданих за рік, становила **Ж** млрд. грн., загальний обсяг емітованих центральним банком коштів - 300 млн. грн., середня швидкість обігу грошей - **К**. Знайдіть норматив обов'язкового резервування.

Задача 5. Вам відомі такі дані: агрегат M_0 - **Л** ум. од.; сума грошей у депозитах комерційного банку - **М** ум. од.; сума резервів комерційного банку - 835 ум. од. Визначте показник фактичного рівня мультиплікації.

Задача 6. Розрахуйте, як зміниться вартість грошей за допомогою індексу Ласпейреса, за наведеними даними.

Показники	2020 р.	20__ р.
Ціна 1 трактора, грош. од.	50 000	55 000
Ціна 1 л олії, грош. од.	Н	16,0
Кількість випущених тракторів, шт.	800	700
Кількість виробленої олії, л	70 000	68 000

Задача 7. Розрахуйте, як зміниться вартість грошей за допомогою індексу Пааше, за наведеними даними.

Показники	2020 р.	20__ р.
Ціна 1 автомобіля, грош. од.	80 000	82 000
Ціна 1 кг м'яса, грош. од.	30	П
Кількість випущених автомобілів, шт.	6700	6400
Кількість виробленого м'яса, кг	30 000	34 000

Задача 8. Учасник валютного ринку оголосив таке котирування: USD/EUR = 1,2352 – 1,2361. Підприємство отримало **P** млн. євро і хоче перевести цю суму в американські долари. За яким курсом буде здійснено цю угоду? Скільки доларів отримає підприємство?

Задача 9. Учасник валютного ринку оголосив таке котирування: USD/CHF = 0,9820 – 0,9835. Підприємство отримало **C** млн. дол. хоче перевести цю суму у франки. За яким курсом буде здійснено цю угоду? Скільки франків отримає підприємство?

Задача 10. За наведеними даними розрахуйте темпи інфляції для кожного року, зробіть відповідний висновок. Застосувавши «правило величини 70», визначте кількість років, необхідних для подвоєння рівня цін (як знаменник візьміть рівень інфляції у відповідному році).

Рік	Індекс цін
1-й	100
2-й	112
3-й	123
4-й	A

Таблиця 1

Вихідні дані для виконання аналітичного завдання

№ вар.	А	Б	В	Г	Д	Ж	К	Л	М	Н	П	Р	С
1	100	16	4	9	600	6,215	7	1000	2000	9	34	13	15
2	110	15	2	10	500	6,340	6	1100	2200	10	32	14	14
3	120	17	6	11	520	6,475	12	1200	2400	11	36	15	13
4	130	17	4	12	540	6,428	10	1300	2600	12	34	13	12
5	140	19	2	13	560	6,534	5	1400	2800	13	32	14	11
6	150	20	6	14	580	6,549	6	1500	3000	14	36	15	10
7	160	16	4	15	620	6,589	7	1600	2000	15	34	13	12
8	170	15	2	8	640	6,643	8	1700	2200	8	32	14	13
9	180	17	6	9	660	6,651	9	1800	2400	9	36	15	14
10	190	17	4	10	680	6,673	10	1900	2600	10	34	13	15
11	200	19	2	11	510	6,816	11	2000	2800	11	32	14	16
12	210	20	6	12	530	6,832	12	2100	3000	12	36	15	11
13	220	16	4	13	550	6,866	13	2200	2000	13	34	13	16
14	230	15	2	14	570	7,040	14	2300	2200	14	32	14	15
15	240	17	6	15	590	7,089	10	2400	2400	15	36	15	14
16	250	17	4	8	610	7,254	8	2500	2600	8	34	13	13
17	260	19	2	9	630	7,387	6	2600	2800	9	32	14	12
18	270	20	6	10	650	7,479	5	2700	3000	10	36	15	11
19	280	16	4	11	670	7,495	12	2800	2000	11	34	13	10
20	290	15	2	12	690	8,123	7	2900	2200	12	32	14	12

1.5. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену з виконанням тестових завдань і розв'язуванням задач за темами навчальної дисципліни.

1.5.1. Питання для підсумкового контролю

1. Предмет науки про фінанси. Фінанси як специфічна форма суспільних відносин.
2. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія.
3. Функції фінансів та їх характеристика.
4. Фінансові ресурси держави, підприємств і населення.
5. Поняття фінансової системи. Структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою.
6. Державні фінанси як провідна складова централізованих фінансів суспільства.
7. Поняття і склад фінансового механізму.
8. Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання.
9. Зміст і призначення фінансового контролю. Види, форми, методи фінансового контролю.
10. Сутність, призначення та необхідність податків. Функції податків.
11. Характеристика елементів податку.
12. Податкова система України та принципи оподаткування.
13. Класифікація податків. Прямі податки. Непрямі податки.
14. Основи діяльності Державної податкової служби України.
15. Сутність бюджету як економічної категорії, функції бюджету.
16. Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту.
17. Бюджетний устрій і бюджетна система, принципи її побудови.
18. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.
19. Місцеві бюджети, їх роль у місцевому самоврядуванні.
20. Взаємовідносини між ланками бюджетної системи, їх форми та організація.
21. Економічна сутність державних доходів. Значення державних доходів.
22. Сутність, характеристика, склад державних видатків.
23. Класифікація державних видатків.
24. Суть і значення державного кредиту. Об'єктивна необхідність і можливість використання державного кредиту.
25. Відмінності державного кредиту від банківського. Форми та види державного кредиту.
26. Поняття державного боргу, його види та характеристика.
27. Управління державним боргом. Методи управління державним боргом.
28. Необхідність і сутність фінансів підприємств.
29. Функції фінансів підприємств та принципи їх організації.
30. Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання.
31. Особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей, галузей економіки, сфер бізнесу.
32. Особливості формування фінансових ресурсів підприємств.
33. Характеристика основного та оборотного капіталу підприємств.
34. Сутність фінансів домогосподарств, їх значення та зв'язок з іншими складовими фінансової системи.
35. Джерела формування доходів домогосподарств та їх класифікація.
36. Порядок використання доходів домогосподарств.
37. Сутність, призначення та роль фінансового ринку як механізму перерозподілу коштів.
38. Суб'єкти фінансового ринку та їх функції.
39. Класифікація структурних складових фінансового ринку.

40. Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури.
41. Характеристика основних видів цінних паперів, їх класифікація.
42. Міжнародний фінансовий ринок: сутність, особливості та класифікація.
43. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.
44. Концепції походження грошей, їх представники.
45. Суть та функції грошей.
46. Основні типи грошових систем, їх еволюція.
47. Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни.
48. Елементи грошової системи України
49. Грошова маса та її показники.
50. Сутність валюти та валютних відносин. Конвертованість валюти.
51. Грошовий обіг: сутність і складові. Основні суб'єкти грошового обігу.
52. Структура грошового обігу за економічним змістом та формою платіжних засобів.
53. Грошові потоки та критерії їх класифікації. Модель сукупного грошового обігу.
54. Закон грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають.
55. Сутність та особливості функціонування грошового ринку.
56. Інфляція: її сутність, причини, види й типи.
57. Сутність та види грошових реформ, особливості їх проведення в Україні
58. Попит на гроші. Теоретичні моделі та основні мотиви попиту на гроші.
59. Грошова пропозиція та особливості її формування на ринку
60. Сутність валютних відносин. Поняття та види валюти.
61. Валютний курс, його функції та види. Порядок визначення валютних курсів.
62. Валютна система: поняття, структура, призначення
63. Валютний ринок: суть та основи його функціонування
64. Загальні передумови формування кредитних відносин. Еволюція кредитних відносин.
65. Теорії кредиту та їх суть
66. Необхідність виникнення та сутність кредиту.
67. Функції кредиту та принципи кредитування
68. Форми та види кредиту
69. Поняття кредитної системи, її функції та принципи побудови
70. Структура кредитної системи України та її елементи

1.5.2. Структура екзаменаційного білета

1. Сутність, значення та необхідність державного кредиту
 2. Задача. Які кредитні умови більш вигідні для позичальника, а які вигідні для банку:
 - а) 15% річних при нарахуванні складних процентів щокварталу;
 - б) 20% річних при нарахуванні складних процентів щороку?
 - в) 17% річних при щорічному нарахуванні простих процентів?
 Кредит видається банком на 4 роки в розмірі 300 тис. грн.
 3. Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю:
 - 3.1. За якого типу інфляції зростання цін за рік відбувається в межах 5-20% ?
 - а) гіперінфляції;
 - б) повзучій інфляції;
 - в) помірній інфляції;
 - г) закритій інфляції.
 -
 - 3.20. Від яких економічних змінних залежить *попит на гроші*?
 - а) інфляції;
 - б) реальних доходів;
 - в) норми відсотка;
 - г) рівня цін.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарухування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми (рис. 2.1):

Рис. 2.1. Схема нарахування балів студентам за результатами навчання

2.2. Обсяг балів, здобутих здобувачем під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» для студентів заочної форми навчання передбачено проведення 5 лекційних занять. Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розподіл балів для лекцій з навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит»

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Лекції				
			1	2	3	4	5
1.	Заочна	5	1,0	2,0	3,0	4,0	5,0

2.3. З цієї навчальної дисципліни для здобувачів заочної форми навчання передбачено проведення 3 семінарських занять. За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному здобувачу до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Обсяг балів за самостійну роботу розподіляється пропорційно за два виконані завдання контрольної роботи. Кожне питання першого завдання контрольної роботи оцінюється

максимально п'ятьма балами відповідно до критеріїв. Критерії оцінювання знань за самостійну роботу студентів наведені у п. 4.3.15. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

За виконання першого завдання здобувач може одержати максимально 10 балів.

За виконання другого завдання здобувач може одержати максимально 30 балів.

Загалом за виконання контрольної роботи здобувач заочної форми навчання може одержати максимально 40 балів.

Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за виконану самостійну роботу (контрольну роботу) студента, наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Розподіл балів для самостійної (контрольної) роботи) здобувача заочної форми навчання з навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит»

№ з/п	Умови нарахування балів	Питання		Аналітичне завдання	Разом балів
		1	2		
1.	Максимальна кількість балів за виконанні питання контрольної роботи	5,0	5,0	-	10,0
2.	Максимальна кількість балів за аналітичне завдання	-	-	30,0	30,0
*	Усього балів	5,0	5,0	10,0	40,0

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену з навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит», здобувач заочної форми навчання може максимально одержати 30 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання за результатами семестрового контролю, подана у табл. 4.6 підпункту 4.5.1 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол №14).

Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані здобувачами відповіді в усній та письмовій формі відповідно на питання, задачі й тестові завдання екзаменаційного білета, наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Розподіл балів для семестрового контролю з навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит»

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета / кількість балів			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за усну відповідь на теоретичне питання екзаменаційного білета	5,0	-	-	5,0
2.	Максимальна кількість балів за відповідь на тестові завдання	-	20,0	-	20,0
3.	Максимальна кількість балів за розв'язок задачі	-	-	5,0	5,0
*	Усього балів	5,0	20,0	5,0	30,0

3. Рекомендовані джерела

Тема 1. Сутність та функції фінансів

1. Коваленко В. М. Фінансова система України: теорія, методологія, практика: монографія / В. М. Коваленко. Львів.: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 360 с..
2. Кудряшов В. П. Фінансове забезпечення публічних витрат у період війни, *Економіка України*. 2023. № 3. С. 37-57.
3. Нікіфоров П. О., Грешко Р. І., Легкоступ І. І. Теорія публічних фінансів: навч. посіб.; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці: ЧНУ: Рута, 2022. 183 с.
4. Луніна І.О. Публічні фінанси в макроекономічній політиці зростання: монографія; НАН України, ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України». Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2020. 439 с.
5. Мошенський С. Більше ніж гроші. Фінансова історія людства. Київ : Саміт-книга, 2020. 483, [1] с.
6. Пухальський В.В. Податкова політика України в умовах воєнного стану. *Світ фінансів*. 2024. №3 (80). С. 81-91.
7. Руда О. Л., Марценюк О. В. Функціонування публічних фінансів в сучасних умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 4. С. 122-128.
8. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с.
9. Світлична В. Ю. Гроші і кредит : підручник Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с.
10. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр учб. л-ри, 2010. 576 с.
11. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : навчальний посібник для ст.-ів ВНЗ. К. : Кондор, 2019. 592 с.
12. Фінанси, гроші та кредит: практикум / [О. П. Волошин, І. В. Фарінович]; Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Навч.-наук. ін-т простор. планування та перспект. технологій. Львів: Львівська політехніка, 2023. 132 с.
13. Фінанси, гроші та кредит = Finance, money and credit: навч. посіб. / Політило М. П. [та ін.]; Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Наук.-дослід. центр ТзОВ «Айкю Холдинг». Львів: Новий Світ-2000, 2022. 233 с.
14. Фінанси : підруч. / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль: Університетська думка, 2024. 632 с.
15. Фінанси: підручник; за ред. д-ра екон. наук., проф., заслуж. економіста України І. О. Лютого; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2023. 715 с.

Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави

1. Бюджетна система: підручник / за ред. В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко, З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с.
2. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №50-51. Ст.572.
3. Венгер В., Коваленко Д. Фінанси, гроші та кредит. Теорія та практика. Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.
4. Коваленко В. М. Фінансова система України: теорія, методологія, практика: монографія / В. М. Коваленко. Львів.: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 360 с..
5. Луніна І.О. Публічні фінанси в макроекономічній політиці зростання: монографія; НАН України, ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України». Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2020. 439 с.
6. Луніна І.О., Бондарук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб.; Нац.

- акад. статистики, обліку та аудиту. Київ : Інформ.-аналіт. агентство, 2019. 303 с.
7. Масій Н. Д., Дем'янчук М. А. Фінанси публічного сектору. Українські реалії та світовий досвід: навч. посіб.; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса: Астропринт, 2022. 381 с.
 8. Модерні фінанси: глобальні виклики і сучасні тренди. Монографія / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль: Економічна думка, 2024. 1011 с.
 9. Нікіфоров П. О., Грешко Р. І., Легкоступ І. І. Теорія публічних фінансів: навч. посіб.; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці: ЧНУ: Рута, 2022. 183 с.
 10. Податковий кодекс України від 23 грудня 2010 року (із змінами). *Офіційний вісник України*. 2010. №92. ст. 3248.
 11. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с.
 12. Ткачук Н. М. Аналіз практичних аспектів формування доходів бюджету територіальної громади міста. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія «Економічна»*, 2023. Випуск 104, С. 11-20.
 13. Ткачук Н.М. Методи формування доходів бюджету територіальної громади міста: теоретичні й практичні аспекти. *Причорноморські економічні студії*. 2023. Випуск 84. С. 65-72.
 14. Ткачук Н.М. Позикові й податкові фінанси як джерело фінансування держави. *Забезпечення сталого розвитку фінансової системи України в умовах глобалізації: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Кам'янець-Подільський, 14 квітня 2023 року)*. Кам'янець-Подільський: Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», 2023. С.137-139.
 15. Фінанси : підруч. / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль: Університетська думка, 2024. 632 с.
 16. Фінанси: підручник; за ред. д-ра екон. наук., проф., заслуж. економіста України І. О. Лютого; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2023. 715 с.
 17. Фінанси, гроші та кредит: практикум / [О. П. Волошин, І. В. Фарінович]; Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Навч.-наук. ін-т простор. планування та перспект. технологій. Львів: Львівська політехніка, 2023. 132 с.
 18. Фінанси, гроші та кредит = Finance, money and credit: навч. посіб. / Політило М. П. [та ін.]; Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Наук.-дослід. центр ТзОВ «Айкю Холдинг». Львів: Новий Світ-2000, 2022. 233 с.
 19. Шульга О.А. Фінанси, гроші та кредит: курс лекцій; Держ. ун-т інтелект. технологій і зв'язку. Київ : Компрінт, 2021. 137 с.

Тема 12. Грошові системи

- нси, гроші та кредит. Теорія та практика. Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.
2. Вовчак О. Д., Бучко З. Р. Гроші та кредит: навчальний посіб. К.: Центр учбової літератури, 2019. 424 с.
 3. Волкова В. В., Волкова Н. І. Гроші і кредит: навч. посіб. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 300 с.
 4. Гроші та кредит: підручник / за ред. О. В. Дзюблюка. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 892 с.
 5. Гроші та кредит : навч. посіб. для студентів; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ : КНУБА, 2024. 227 с.
 6. Гроші і кредит: навч. посіб. / П. І. Коренюк, Л. В. Коренюк, О. Т. Левандівський ; Дніпров. держ. техн. ун-т, Дніпров. нац. ун-т залізн. трансп. ім. В. Лазаряна, Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Кам'янське : ДДТУ, 2019. 401 с.
 7. Гроші та кредит: навч. посіб. для підгот. здобувачів вищ. освіти за спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / [І. Л. Шевчук та ін.]; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків : Вид-во Іванченка І. С., Ч. 2 : Кредит. 2019. 184 с.

8. Дзюблюк О.В. Еволюція ролі золота у сучасній монетарній системі. Банківська справа. 2020. №1. С.3- 27.
9. Мокуєнко Т.В., Прийдак Т.Б., Ліпський Р.В. Електронні гроші: сутність, класифікація та облікове відображення. UR: [http:// www.economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua).
10. Загреба М., Яценко С. Паперові гроші України з 1990 р.: каталог. Київ : Загреба М. [вид.], 2021. 155 с.
11. Коваленко М.М., Лесная О.С. Гроші та кредит: навч. посіб.; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харків. регіон. ін-т держ. упр. Харків: Тім Пабліш Груп, 2021. 235 с.
12. Світлична В. Ю. Гроші і кредит : підручник Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с.
13. Ткачук Н.М., Крушинська А.В., Кравчук Р.В. Особливості та перспективи розвитку криптовалют в Україні. Фінансовий простір. 2023р. №4(52). С. 107-115.
14. Фінанси, гроші та кредит: практикум / [О. П. Волошин, І. В. Фарінович]; Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Навч.-наук. ін-т простор. планування та перспект. технологій. Львів: Львівська політехніка, 2023. 132 с.
15. Фінанси, гроші та кредит = Finance, money and credit: навч. посіб. / Політило М. П. [та ін.]; Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Наук.-дослід. центр ТзОВ «Айкю Холдинг». Львів: Новий Світ-2000, 2022. 233 с.
16. Шевчук І. Л., Ставерська Т. О., Жилякова О. В., Близнюк О. П. Гроші та кредит: навч. посіб. для підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Ч. 2. Кредит. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2019. 186 с.
17. Шульга О.А. Фінанси, гроші та кредит: курс лекцій; Держ. ун-т інтелект. технологій і зв'язку. Київ : Компрінт, 2021. 137 с.

Тема 13. Інфляція та грошові реформи

1. Венгер В., Коваленко Д. Фінанси, гроші та кредит. Теорія та практика. Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.
2. Вовчак О. Д., Бучко З. Р. Гроші та кредит: навчальний посіб. К.: Центр учбової літератури, 2019. 424 с.
3. Волкова В. В., Волкова Н. І. Гроші і кредит: навч. посіб. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 300 с.
4. Гроші та кредит: підручник / за ред. О. В. Дзюблюка. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 892 с.
5. Гроші та кредит : навч. посіб. для студентів; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ : КНУБА, 2024. 227 с.
6. Гроші і кредит: навч. посіб. / П. І. Коренюк, Л. В. Коренюк, О. Т. Левандівський ; Дніпров. держ. техн. ун-т, Дніпров. нац. ун-т залізн. трансп. ім. В. Лазаряна, Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Кам'янське : ДДТУ, 2019. 401 с.
7. Гроші та кредит: навч. посіб. для підгот. здобувачів вищ. освіти за спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / [І. Л. Шевчук та ін.]; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків : Вид-во Іванченка І. С., Ч. 2 : Кредит. 2019. 184 с.
8. Дзюблюк О.В. Теоретичні аспекти визначення вартості грошей залежно від їх форм в обігу. Світ фінансів. 2018. №1(54). С.82-94.
9. Дзюблюк О.В. Еволюція ролі золота у сучасній монетарній системі. Банківська справа. 2020. №1. С.3- 27.
10. Загреба М., Яценко С. Паперові гроші України з 1990 р.: каталог. Київ : Загреба М. [вид.], 2021. 155 с.
11. Іванчук Н.В. Гроші і кредит: навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
12. Історія українських грошей. Державна казначейська служба України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/news/istoriya-ukrainskikh-groshey>.
13. Світлична В. Ю. Гроші і кредит: підручник Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М.

Бекетова Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с.

14. Ткачук Н.М., Крушинська А.В., Кравчук Р.В. Особливості та перспективи розвитку криптовалют в Україні. *Фінансовий простір*. 2023р. №4(52). С. 107-115.

15. Фінанси, гроші та кредит: практикум / [О. П. Волошин, І. В. Фаринович]; Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Навч.-наук. ін-т простор. планування та перспект. технологій. Львів: Львівська політехніка, 2023. 132 с.

16. Фінанси, гроші та кредит = Finance, money and credit: навч. посіб. / Політило М. П. [та ін.]; Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Наук.-дослід. центр ТзОВ «Айкю Холдинг». Львів: Новий Світ-2000, 2022. 233 с.

17. Шульга О.А. Фінанси, гроші та кредит: курс лекцій; Держ. ун-т інтелект. технологій і зв'язку. Київ : Компрінт, 2021. 137 с.

Тема 15. Кредит і кредитна система

1. Белова І.В. Дослідження грошово-кредитного ринку: навч. посіб.; Сум. держ. ун-т, Навч.-наук. ін-т бізнес-технологій «УАБС». Суми : Сум. держ. ун-т, 2020. 146 с.

2. Бездітоко О. М. Грошово-кредитна політика: навч. посіб. для студентів ден. та заоч. форми навчання спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»; Херсон. нац. техн. ун-т, Каф. «Фінансів, банк. справи та страхування». Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 189 с.

3. Венгер В., Коваленко Д. Фінанси, гроші та кредит. Теорія та практика. Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

4. Вовчак О. Д., Бучко З. Р. Гроші та кредит: навчальний посіб. К.: Центр учбової літератури, 2019. 424 с.

5. Волкова В. В., Волкова Н. І. Гроші і кредит: навч. посіб. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 300 с.

6. Гроші та кредит: підручник / за ред. О. В. Дзюблюка. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 892 с.

7. Гроші та кредит : навч. посіб. для студентів; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ : КНУБА, 2024. 227 с.

8. Гроші і кредит: навч. посіб. / П. І. Коренюк, Л. В. Коренюк, О. Т. Левандівський ; Дніпров. держ. техн. ун-т, Дніпров. нац. ун-т залізн. трансп. ім. В. Лазаряна, Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Кам'янське : ДДТУ, 2019. 401 с.

9. Гроші та кредит: навч. посіб. для підгот. здобувачів вищ. освіти за спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / [І. Л. Шевчук та ін.]; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків : Вид-во Іванченка І. С., Ч. 2 : Кредит. 2019. 184 с.

10. Світлична В. Ю. Гроші і кредит: підручник Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с.

11. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : навчальний посібник для ст.-ів ВНЗ. К. : Кондор, 2019. 592 с.

12. Фінанси, гроші та кредит: практикум / [О. П. Волошин, І. В. Фаринович]; Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Навч.-наук. ін-т простор. планування та перспект. технологій. Львів: Львівська політехніка, 2023. 132 с.

13. Фінанси, гроші та кредит = Finance, money and credit: навч. посіб. / Політило М. П. [та ін.]; Нац. ун-т «Львів. Політехніка», Наук.-дослід. центр ТзОВ «Айкю Холдинг». Львів: Новий Світ-2000, 2022. 233 с.

14. Шевчук І. Л., Ставерська Т. О., Жилякова О. В., Близнюк О. П. Гроші та кредит: навч. посіб. для підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Ч. 2. Кредит. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2019. 186 с.

15. Шкварчук О.Л. Світові тенденції трансформації фінансово-кредитних систем: навч. посіб.; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Луцьк : Надтир'я, 2023. 214 с.

16. Шульга О.А. Фінанси, гроші та кредит: курс лекцій; Держ. ун-т інтелект. технологій і зв'язку. Київ : Компрінт, 2021. 137 с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
4. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Офіційний сайт наукової бібліотеки НаУКМА - www.librari.ukma.kiev.ua.
6. Офіційна Інтернет-сторінка Міжнародного валютного фонду <http://www>.